

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

II/272/2023.

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálata tárgyában meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 127/A. § (3) bekezdése, 132/F. § (6a)–(6d) bekezdése, 134. § (1) bekezdése és 145/B. § (2)–(4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 147. § (2)–(3) bekezdése és 159. § (8) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

Indokolás

I.

- [1] 1. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (1) bekezdése alapján benyújtott indítványában ötvenegy országgyűlési képviselő (a továbbiakban: indítványozók, kapcsolattartó: Tordai Bence) a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 127/A. § (3) bekezdése, a 132/F. § (6a)–(6d) bekezdése, a 134. § (1) bekezdése, a 145/B. § (2)–(4) bekezdése, a 147. § (2)–(3) bekezdése és a 159. § (8) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, az I. cikk (3) bekezdésének, a XIII. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmére hivatkozással.
- [2] 2. Az indítványozók szerint a bírósági végrehajtás rendszerébe vetett társadalmi bizalom megrendülése, a jogállamiság és a jogrendszer iránti bizalom megőrzése indokolja a Vht. ingó- és ingatlanárverésre vonatkozó – az egyes igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) által bevezetett – szabályainak alkotmányossági vizsgálatát.

- [3] Az indítványozók az ingóárverés kapcsán utaltak arra, hogy míg a korábbi szabályozás a vételárat a becsérték 35%-áig engedte leszállítani, addig az új rendelkezések értelmében akár a kikiáltási ár 1%-ának megfelelő összeggel tehető érvényes ajánlat, emellett az árverési eljárás szűk határidők szerinti szakaszolása az érintettek jogorvoslati lehetőségeit jelentősen korlátozza.
- [4] Az ingatlanárverésre vonatkozó új rendelkezések kapcsán az indítványozók kifogásolták, hogy korábban az árverésen történő értékesítésre 60 nap állt rendelkezésre, az új szabályozás szerint elképzelhető az is, hogy az árverési hirdetmény közzétételétől számított 20. napig tehető csak érvényes ajánlat.
- [5] Az indítványozók utaltak arra, hogy az árverés miatti lakásvesztés a társadalom széles rétegeit érinti, és mivel a méltó megélhetés költségei az infláció miatt folyamatosan emelkednek, a lakásvesztéssel fenyegetett családok számának növekedése várható. Az indítvány statisztikai adatokra hivatkozva mutatja be, hogy a veszélyhelyzetre tekintettel elrendelt árverési és kilakoltatási moratórium 2022 nyarán történő megszüntetését követően drasztikusan megemelkedett az ingatlan árverések száma, és mivel az jellemzően családokat érint, az elérhető adatokban megjelenő számok sokszorosát is elérheti azon lakásvesztéssel érintett személyek száma, akiket ennek következtében a hajléktalanság veszélye fenyeget.
- [6] 3. A hivatkozott alaptörvényi rendelkezésekhez kapcsolódóan az indítvány az alábbi érvelést tartalmazza.
- [7] 3.1. Az indítványozók szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tulajdonhoz való joggal nem egyeztethetők össze a Vht. támadott rendelkezései, azok mind a végrehajtást kérő, mind az adós tulajdonhoz való jogát korlátozzák. Az Alkotmánybíróság több döntésére utalva kifejtették, hogy a végrehajtást kérő vagyoni igénye mint várományhoz fűződő joga azért korlátozódik, mert „a követelés mértékétől függetlenül kerül sor az árverési vételár %-os meghatározására”. Az adós esetében pedig azért sérül az Alaptörvény említett rendelkezése, mert a végrehajtás alá vont vagyoneleme felett a tulajdonjoga minimális összeg ellenében szűnhet meg. Az indítványozók olvasatában a korlátozás nem felel meg az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglaltaknak, mivel nem azonosítható a jogkorlátozást igazoló alkotmányos jog vagy érték. Az elérni kívánt jogalkotói célok – a végrehajtási eljárás gyorsítása és költséghatékonyabbá tétele – nem minősülnek ilyen alapvető jognak vagy alkotmányos értéknek. A jogintézmény sajátosságaira figyelemmel „kizárólag a követelést érvényesítő fél joga lehet olyan cél, amely az adós tulajdonhoz való jogának korlátozását igazolhatja”. A támadott jogszabályi rendelkezések azonban lehetővé teszik, hogy az adós tulajdonjoga úgy szűnjön meg a végrehajtás alá vont vagyoneleme felett, hogy tartozása a sikeres értékesítés ellenére sem csökken érdemben.

- [8] 3.2. Az indítványozók a tisztességes eljáráshoz való jog részeként nevesített jogorvoslathoz való jog sérelmét abban látják, hogy a jogalkotó a Vht. árverésre vonatkozó rendelkezéseit úgy módosította, hogy azzal egy időben elmulasztotta felülvizsgálni a jogorvoslattal kapcsolatos, a végrehajtási kifogás benyújtására és elbírálására vonatkozó határidőket. A végrehajtási eljárások gyors és hatékony lefolytatásának legitim célként történő meghatározását és szükségességét, s ennek érdekében a határidők rövidítését elfogadhatónak tartják. Olvasatukban azonban a módosítás révén kiüresedett a végrehajtást kérők és az adósok jogorvoslathoz való joga, mert a végrehajtási kifogás elbírálására – az arra nyitva álló 45 napos határidő miatt – az értékesítés megtörténtét követően kerülhet sor, így a bíróság döntése nem jelent valódi jogorvoslatot.
- [9] Az indítványozók utaltak arra is, hogy a jogalkotónak bármely eljárás gyorsítását szolgáló, az eljárás határidőit és időtartamát érintő jogszabály-változtatás esetén körültekintő mérlegelést kell elvégeznie annak érdekében, hogy egyensúlyba hozza az eljárások gyors és hatékony lefolytatásához fűződő közérdeket a jogorvoslathoz való joggal. A támadott jogszabályi rendelkezések esetében azonban a jogalkotó nem tett eleget e kötelezettségének, ezért ennek hiányában az alapjogkorlátozás nem felel meg az arányosság követelményének, s így a módosítás a határidők lerövidítésével felborította az érzékeny egyensúlyt.
- [10] 3.3. Az indítványozók az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogállamiság sérelmét egyrészt abban látják, hogy – bár a végrehajtás méltányolható okból történő ideiglenes felfüggesztése egyike a jogalkotó által már korábban beépített azon garanciáknak, amelyek azt hivatottak biztosítani, hogy a kötelező erejű határozatok végrehajtása ne hozza krízishelyzetbe az adósokat – az árverési határidők lerövidítése miatt a jogintézmény nem képes betölteni a szerepét. A felfüggesztés iránti kérelem elbírálására ugyanis már csak a végrehajtás tárgyának értékesítését követően kerül sor. Ennélfogva az indítványozók szerint nemcsak a Vht. támadott rendelkezései, de a törvény egésze sem felel meg a jogállami végrehajtással szemben az Alkotmánybíróság által támasztott követelményeknek.
- [11] Másrészt a jogállamiság sérelmét azért is állítják az indítványozók, mert a jogalkotó elmulasztotta a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 17. és 17/A. §-ában előírt előzetes hatásvizsgálat elkészítését. Ennek hiányában nem került sor az árverés rövidített határidejének és a jogorvoslati határidőnek az egymásra vetítésére, a jogkövetkezmények hatásainak mérlegelésére.
- [12] 4. A Vht. ügy elbírálása szempontjából releváns 2021. január 1-jétől hatályos rendelkezéseinek megalkotásával a törvény végső előterjesztői indokolása szerint a jogalkotó célja a követelések érvényesítésének gyorsabbá, hatékonyabbá tétele, valamint az adminisztrációs terhek, költségek csökkentése volt (lásd: 2020. évi XCII.

törvény, Általános indokolás és Részletes indokolás a 23–28. §-hoz). A módosuló jogszabályok lényege az alábbiak szerint foglalható össze.

- [13] 4.1. A Vht. Módtv. 63. § 6. pontjával módosított 127/A § (3) bekezdése lehetővé teszi, hogy a végrehajtó az árverésre kerülő ingóság becsértékét fokozatosan, 15 napos határidőkkel 1%-ra szállítsa le, amennyiben a dolgot 45 nap elteltével nem sikerült értékesíteni. Ha az értékesítés sikertelen, nincs helye a végrehajtást kérő által történő átvételnek (134. §), az ingóságot vissza kell adni az adósnak.
- [14] 4.2. A Módtv. 25. §-a kiegészítette a Vht. 132/F. §-át az indítványozók által támadott (6a)–(6d) bekezdéssel. A módosítás értelmében az elektronikus ingóárverés időtartama hatvan nap, amely négy tizenöt napos szakaszból áll, s amelyek mindegyikében tehető érvényes ajánlat. A kikiáltási árat alapul vevő, százalékosan meghatározott összeg, amellyel érvényes vételi ajánlat tehető, szakaszonként folyamatosan csökken. A rendszer a 15 napos szakaszok lezárultakor vizsgálja, hogy az adott szakaszban meghatározott minimáláron vagy afölött érkezett-e érvényes ajánlat, így lehet, hogy az árverés csupán 15, 30 vagy 45 napig tart, mivel érvényes vételi ajánlat mellett nem nyílik meg a következő árverési szakasz. A minimálár az utolsó szakaszban leszállítható a kikiáltási ár 1%-áig. A végrehajtó így csak egy árverést tűz ki, ekként az elektronikus ingóárverés folyamata rövidül, csak akkor kerül sor második árverésre, ha az árverési vevő a vételárat nem fizette meg.
- [15] A Vht. Módtv. 63. § 10. pontjával módosított 134. § (1) bekezdése értelmében a végrehajtást kérő az ingóságot a becsérték 1%-ának megfelelő összeg fejében átveheti, ha azt nem sikerült értékesíteni.
- [16] 4.3. A Módtv. Vht. 145/B. §-át módosító 29. §-a értelmében ingatlan árverése esetén a végrehajtó egy 60 napig tartó árverést tűz ki. Az árverés három 20 napos szakaszból áll, amelyek mindegyikében tehető érvényes vételi ajánlat. A minimálár folyamatosan, szakaszonként kerül csökkentésre, így lehetséges, hogy – amennyiben érvényes ajánlat érkezett – az árverés az első vagy második szakasz végén, már 20 vagy 40 nap elteltével lezárul, s ezért nem nyílik meg a következő szakasz. Az ingóárveréshez hasonlóan a licitálás során felső korlát nincs, a csökkenő minimálárak nem zárják ki, hogy az ingatlan magasabb áron keljen el az adott szakaszra minimálisan megállapított árhoz képest.
- [17] Második árverés kitűzésére csak abban az esetben kerülhet sor, ha az árverési vevő az árverési vételárat nem fizette meg, vagy nem volt szabályszerűen kitűzve az árverés. Amennyiben a második árverés is sikertelen, az ingatlan folyamatos árverésére kerül sor.
- [18] 4.4. A Módtv. Vht. 147. § (2) és (3) bekezdését érintő 31. §-a az ingatlanárverés egyes szakaszaira vonatkozóan határozza meg azt az összeget, amellyel érvényes vételi ajánlat tehető. Ezek szerint: lakóingatlanra – ha az adósnak ez az egyetlen

lakóingatlana, lakóhelye ebben van, és a végrehajtási eljárás megindítását megelőző 6 hónapban is ebben volt – az árverés első szakaszában legalább a kikiáltási ár 90, második szakaszában legalább a kikiáltási ár 80, harmadik szakaszában pedig legalább a kikiáltási ár 70, fogyasztóval kötött szerződésen alapuló követelés behajtása esetén mindhárom szakaszában legalább a kikiáltási ár 100%-ának megfelelő összeggel tehető érvényes vételi ajánlat.

[19] 4.5. A Vht. Módtv. 63. § 18. pontjával módosított 159. § (8) bekezdése rögzíti, hogy a fogyasztóval kötött szerződésen alapuló követelés behajtása esetén, amennyiben a lakóingatlan folyamatos árverezése iránti hirdetmény közzététele óta egy év eltelt és a lakóingatlan még nem került értékesítésre, az árverés bármely szakaszában legalább a kikiáltási ár 90%-ának megfelelő összeggel lehet érvényes ajánlatot tenni.

[20] 5. Az Igazságügyi Minisztérium az Alkotmánybíróság megkeresésére kifejtette álláspontját, melyben utalt arra, hogy a végrehajtási eljárásra vonatkozó szabályok kialakítása során meghatározó szempont volt a végrehajtást kérő és az adós szemben álló, kölcsönösen méltányolható érdekeinek figyelembevétele. Ugyanakkor a Vht. intézményei és jogi normái által elérni kívánt cél az, hogy a végrehajtható határozatok állami kényszer, valamint a jogosult számára biztosított állami eszközök igénybevételeivel kifejtthessék jogi hatásukat.

II.

[21] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[22] 2. A Vht. indítvánnyal támadott rendelkezései:

„127/A. § (3) Ha a dolgot nem sikerült értékesíteni, 45 nap elteltével a végrehajtó a vételárat 15 napos határidővel fokozatosan a becsérték 1%-ára szállítja le. Ha az értékesítés sikertelen, nincs helye a végrehajtást kérő által történő átvételnek (134. §), az ingóságot vissza kell adni az adósnak.”

„132/F. § (6a) Az árverés első szakasza az árverési hirdetmény közzétételét követő 15. napnak a végrehajtó által meghatározott, 8 és 20 óra közé eső órájáig tart. Az első szakaszban legalább a kikiáltási ár 75%-ának megfelelő összeggel tehető érvényes vételi ajánlat. Ha az első szakaszban érvényes vételi ajánlat érkezik, az árverés nem lép a következő szakaszába. Ha az árverés első szakaszának befejezését megelőző öt percen belül érvényes vételi ajánlat érkezik, az első szakasz időtartama ezen vételi ajánlattételtől számított öt perccel automatikusan meghosszabbodik.

(6b) Ha az árverés első szakaszában nem érkezik érvényes vételi ajánlat, a rendszer automatikusan továbblép az árverés következő szakaszába, amely az árverési hirdetmény közzétételét követő 30. napnak a végrehajtó által meghatározott, 8 és 20 óra közé eső órájáig tart. A második szakaszban legalább a kikiáltási ár 50%-ának megfelelő összeggel tehető érvényes vételi ajánlat. Ha a második szakaszban érvényes vételi ajánlat érkezik, az árverés nem lép a következő szakaszába. Ha az árverés második szakaszának befejezését megelőző öt percen belül érvényes vételi ajánlat érkezik, a második szakasz időtartama ezen vételi ajánlattételtől számított öt perccel automatikusan meghosszabbodik.

(6c) Ha az árverés második szakaszában nem érkezik érvényes vételi ajánlat, a rendszer automatikusan továbblép az árverés következő szakaszába, amely az árverési hirdetmény közzétételét követő 45. napnak a végrehajtó által meghatározott, 8 és 20 óra közé eső órájáig tart. A harmadik szakaszban legalább a kikiáltási ár 25%-ának megfelelő összeggel tehető érvényes vételi ajánlat. Ha a harmadik szakaszban érvényes vételi ajánlat érkezik, az árverés nem lép a következő szakaszába. Ha az árverés harmadik szakaszának befejezését megelőző öt percen belül érvényes vételi ajánlat érkezik, a harmadik szakasz időtartama ezen vételi ajánlattételtől számított öt perccel automatikusan meghosszabbodik.

(6d) Ha az árverés harmadik szakaszában nem érkezik érvényes vételi ajánlat, a rendszer automatikusan továbblép az árverés következő szakaszába, amely az árverési hirdetmény közzétételét követő 60. napnak a végrehajtó által meghatározott, 8 és 20 óra közé eső órájáig tart. A negyedik szakaszban legalább a kikiáltási ár 1%-ának megfelelő összeggel tehető érvényes vételi ajánlat. Ha az árverés utolsó szakaszának befejezését megelőző öt percen belül érvényes vételi ajánlat érkezik, az utolsó szakasz időtartama ezen vételi ajánlattételtől számított öt perccel automatikusan meghosszabbodik.”

„134. § (1) Ha az ingóságot nem sikerült értékesíteni, a végrehajtást kérő az ingóságot a becsérték 1%-ának megfelelő összeg fejében átveheti.”

„145/B. § (2) Az árverés első szakasza az árverési hirdetmény közzétételét követő 20. napnak a végrehajtó által meghatározott, 8 és 20 óra közé eső órájáig tart. Ha az első szakaszban érvényes vételi ajánlat érkezik, az árverés nem lép a következő szakaszába. Ha az árverés első szakaszának befejezését megelőző öt percen belül érvényes vételi ajánlat érkezik, az első szakasz időtartama ezen vételi ajánlattételtől számított öt perccel automatikusan meghosszabbodik.

(3) Ha az árverés első szakaszában nem érkezik érvényes vételi ajánlat, a rendszer automatikusan továbblép az árverés következő szakaszába, amely az árverési hirdetmény közzétételét követő 40. napnak a végrehajtó által meghatározott, 8 és 20 óra közé eső órájáig tart. Ha a második szakaszban érvényes vételi ajánlat érkezik, az árverés nem lép a következő szakaszába. Ha az árverés második szakaszának befejezését megelőző öt percen belül érvényes vételi ajánlat érkezik, a második szakasz időtartama ezen vételi ajánlattételtől számított öt perccel automatikusan meghosszabbodik.

(4) Ha az árverés második szakaszában nem érkezik érvényes vételi ajánlat, a rendszer automatikusan továbblép az árverés következő szakaszába, amely az árverési hirdetmény közzétételét követő 60. napnak a végrehajtó által meghatározott, 8 és 20 óra közé eső órájáig tart. Ha az árverés harmadik szakaszának befejezését megelőző öt percen belül érvényes vételi ajánlat érkezik, a harmadik szakasz időtartama ezen vételi ajánlattételtől számított öt perccel automatikusan meghosszabbodik.”

„147. § (2) Az ingatlanra – a (3) bekezdésben foglalt kivétellel – az árverés

- a) első szakaszában legalább a kikiáltási ár 90%-ának,
- b) második szakaszában legalább a kikiáltási ár 70%-ának,
- c) harmadik szakaszában legalább a kikiáltási ár felének megfelelő összeggel tehető érvényes vételi ajánlat.

(3) Lakóingatlanra az árverés

- a) első szakaszában legalább a kikiáltási ár 90%-ának,
- b) második szakaszában legalább a kikiáltási ár 80%-ának,
- c) harmadik szakaszában legalább a kikiáltási ár 70%-ának,
- d) mindhárom szakaszában fogyasztóval kötött szerződésen alapuló követelés behajtása esetén legalább a kikiáltási ár 100%-ának

megfelelő összeggel tehető érvényes vételi ajánlat, ha az adósnak ez az egyetlen lakóingatlana, lakóhelye ebben van, és a végrehajtási eljárás megindítását megelőző 6 hónapban is ebben volt.”

„159. § (8) Fogyasztóval kötött szerződésen alapuló követelés behajtása esetén, ha a lakóingatlan folyamatos árverezése iránti hirdetmény közzététele óta egy év eltelt, és a lakóingatlan még nem került értékesítésre, a végrehajtó az újabb árverést úgy tűzi ki, hogy a lakóingatlanra legalább a kikiáltási ár 90%-ának megfelelő összeggel tehető érvényes vételi ajánlat az árverés mindhárom szakaszában.”

III.

- [23] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az indítvány megfelel-e az alaptörvényi, illetve törvényi feltételeknek, és érdemi elbírálásra alkalmas-e.
- [24] 1. Az utólagos normakontroll indítványt az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontjába foglaltaknak megfelelően az arra jogosultak, az országgyűlési képviselők egynegyedét meghaladó számú, ötvenegy országgyűlési képviselő nyújtotta be.
- [25] 2. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az Abtv. 52. § (2) bekezdésével összhangban absztrakt utólagos normakontroll hatáskörben folytatott vizsgálata is az indítványozó által megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik. Az Alkotmánybíróság tehát jelen eljárásban is az indítvány érvei alapján, annak keretei között jár el {lásd hasonlóan: 3003/2024. (I. 12.) AB határozat, Indokolás [13]}.
- [26] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem követelményének részben tesz eleget. Az indítvány nem tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a Vht. 147. § (2)–(3) bekezdése és a 159. § (8) bekezdése az Alaptörvény felhívott rendelkezéseit miért sértik, ezért ezek az indítványi elemek érdemi elbírálásra nem alkalmasak {lásd hasonlóan: 30/2022. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [28]; 1/2023. (I. 4.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [27] 4. Az indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, a XIII. cikk (1) bekezdése, a XXVIII. cikk (7) bekezdése és a Vht. 127/A. § (3) bekezdése, a 132/F. § (6a)–(6d) bekezdése, a 134. § (1) bekezdése, valamint a 145/B. § (2)–(4) bekezdése vonatkozásában megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt követelményeknek, mivel tartalmazza azt az alaptörvényi rendelkezést, amely megalapozza az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezéseket, az Alaptörvény megsértettnek vélt rendelkezéseit, indokolást arra nézve, hogy a támadott törvényhelyeket az indítványozók miért tartják ellentétesnek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel,

valamint kifejezett kérelmet a támadott törvényi rendelkezések alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére.

IV.

- [28] Az indítvány nem megalapozott.
- [29] 1. Az indítványozók a Vht. ingóárverésre vonatkozó 127/A. § (3) bekezdése, az elektronikus ingóárverésre vonatkozó 132/F. § (6a)–(6d) bekezdése és 134. § (1) bekezdése kapcsán az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állították. Érvelésük lényege, hogy az árverésre kerülő ingóság tulajdonát az adós akár a becsérték (kikiáltási ár) 1%-ának megfelelő összegért elveszítheti, s ezért mind a végrehajtást kérő, mind az adós tulajdonhoz való joga sérül. Előbbié azért, mert követelése – tulajdoni várománya – csak minimális mértékben térül meg, és a követelés mértékétől függetlenül kerül sor a becsértéke megállapítására, utóbbié pedig azért, mert úgy szűnik meg a tulajdonjoga, hogy tartozása érdemben nem csökken.
- [30] 1.1. Az Alkotmánybíróság elsőként áttekintette a tulajdonhoz való joggal kapcsolatban a várományokra vonatkozó gyakorlatát.
- [31] Az Alkotmánybíróság értelmezésében a tulajdon alkotmányjogi oltalma az értékgarancia és a közérdekű korlátozás ismérvei mentén elsősorban az állam közhatalmi beavatkozásaival szemben nyújt védelmet. A tulajdonhoz való alapjog a már megszerzett tulajdont, illetve kivételes esetekben a tulajdoni várományokat védi {lásd hasonlóan: 3076/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [50]; 3192/2022. (IV. 29.) AB határozat, Indokolás [41]}.
- [32] Az Alkotmánybírósági e téren kialakult gyakorlata értelmében nem általánosságban a várományokra, hanem főként a közjogi várományokra, például a társadalombiztosítási jogosultságokra vonatkozó várományokra terjesztette ki a tulajdon alapjogi védelmét, amelyek az érdekeltek ellenszolgáltatásán, azaz járulékfizetésén alapulnak {lásd például: 3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [66]}. Az Alkotmánybíróság egy határozatában kivételesen a szerződésen (pénzügyi lízingen) alapuló várományt is az alkotmányos tulajdonvédelem körébe vonta {lásd: 15/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [33] Az előbb kifejtettek alapján alkotmányjogi értelemben nem tekinthető várománynak a végrehajtást kérőnek az adóssal szemben fennálló követelése, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a várománnyal kapcsolatos indítványozói érvek és az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített alapjog között alkotmányos összefüggés nem áll fenn.

- [34] E helyütt utal arra az Alkotmánybíróság, hogy – az indítványozói okfejtéssel szemben – nyilvánvalóan nincs összefüggés egy árverés alá vont ingóság értéke és a végrehajtandó követelés összege között.
- [35] 1.2. Az indítványozók az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tulajdonjog sérelmét azért is állítják, mert a támadott szabályozás alapján elképzelhető, hogy az ingóság értékesítésére minimális vételár mellett kerül sor, s ezért az adós tartozása érdemben nem, vagy csak kis mértékben csökken. Az Alkotmánybíróság azonban utal arra: az, hogy egy szabályozott, az adós szempontjaira is figyelemmel kialakított eljárási keretek között lefolytatott licitálás során milyen vételár alakul ki, nem alkotmányossági kérdés. A licitálás célja, lényege a lehető legmagasabb vételár elérése, s az árverés versenyzetető jellegéből következően nem szükségszerű, s nem is valószínű a minimális, akár 1%-os vételáron történő értékesítés.
- [36] Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az indítványozók által e vonatkozásban megfogalmazott érveit értékelve arra a következtetésre jutott, hogy a támadott szabályozás [Vht. 127/A § (3) bekezdése, a 132/F. § (6a)–(6d) bekezdése, valamint a 134. § (1) bekezdése] nem sérti sem a végrehajtást kérő, sem pedig az adós Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített alapjogát.
- [37] 2. A következőkben az Alkotmánybíróság az indítvány Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való joggal kapcsolatos elemét vizsgálta.
- [38] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való alkotmányos alapjog lényeges tartalma, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni {lásd hasonlóan: 30/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [86]; 3102/2023. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [92]}. „Az Alkotmánybíróság értelmezésében a jogorvoslathoz való jog nem terjed ki a nem állami, például a munkáltatói vagy a tulajdonosi döntésekre, és nem terjed ki az állami, de nem hatósági, így például a katonai előljárói döntésekre sem.” {17/2015. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [84]}
- [39] Az Alkotmánybíróság konzekvens gyakorlata értelmében „a végrehajtási kifogás a végrehajtás foganatosítása során a végrehajtó intézkedésével szemben igénybe vehető jogorvoslat, amelynek tárgyában meghozott jogerős végzést a bíróság nem az ügy érdemében, de nem is a végrehajtási eljárás befejezése tárgyában, hanem a végrehajtási eljárás során hozta meg {3060/2019. (III. 25.) AB végzés, Indokolás [10]; 3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [9]}.” {3164/2022. (IV. 12.) AB végzés, Indokolás [25]}
- [40] Az előzőekben írtak alapján megállapítható, hogy a végrehajtó intézkedése nem tekinthető sem bírósági, hatósági vagy közigazgatási, sem pedig érdemi döntésnek, ezért az indítvány érvelése és a hivatkozott alapjog között nincs összefüggés.

- [41] 3. Mindezek mellett az Alkotmánybíróság a 22/2013. (VII. 19.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) rögzítette: „a bírói és hatósági határozatok végrehajtását szolgáló eljárás olyan önálló eljárás, amely az alapeljáráshoz szervesen kapcsolódó eljárás (Ezt erősíti a jogirodalom álláspontja is, lásd: Vida István, A bírósági végrehajtás, 1996, 278. oldal). Éppen ezért a végrehajtási eljárás a sajátosságaiból fakadó eltérésekkel ugyan, de osztozik a bírósági, illetve hatósági eljárások garanciáiban is. Mindebből pedig a jogalkotóval szemben az az elvárás fakad, hogy a megfelelő eltérésekkel a végrehajtási jog szabályait is az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság, valamint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében, illetve az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes eljárás követelményrendszerét kielégítő módon szükséges kialakítani.” (Indokolás [18])
- [42] Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság a végrehajtási kifogással kapcsolatos indítványozói érveket az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállami követelményeknek való megfelelés szempontjából értékelte.
- [43] 4. A végrehajtási eljárás kapcsán a jogállamiság kérdésével az Alkotmánybíróság már működése kezdetén, majd az Alaptörvény hatályba lépését követően is foglalkozott.
- [44] Az Alkotmánybíróság a 46/1991. (IX. 10.) AB határozatban arra mutatott rá, hogy „a jogerős bírói döntések teljesítése – akár jogszerű kényszerítés árán is – a jogállamisággal kapcsolatos alkotmányos értékekhez tartozik. A végrehajtási eljárásban már nem a mindenkit megillető alkotmányos személyi jogokat kell elvont módon védeni, hanem az »ártatlanságában« a megelőző eljárás során megcáfolt jogsértővel szemben kell konkrét törvényes kényszerítő eszközöket alkalmazni. Ha ugyanis a végrehajtási rendszer gyenge és könnyen kijátszható, ez óhatatlanul a bírósági határozatok lebecsüléséhez, jogbizonytalansághoz, a jogtudat romlásához, a jogállamiság sérelméhez vezet.”
- [45] Az Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott határozataiban foglalt érvek felhasználása kapcsán az Alkotmánybíróság a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában rögzítette: „Az Alkotmánybíróság az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indokolásába történő beillesztése.” (Indokolás [32])
- [46] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően a jogállamisági klauzulából levezethető jogbiztonság követelményére vonatkozó korábbi megállapításainak alkalmazhatóságát már számos döntésében megerősítette (lásd például: 13/2013. (VI. 17.) AB határozat, 10/2018. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás

[49]; 3063/2022. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével fennálló tartalmi egyezése, valamint az Alaptörvény egészét illető kontextuális megfelelés, valamint az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele alapján azok alkalmazásának nem látta akadályát, ezért az Alkotmánybíróság 46/1991. (IX. 10.) határozatában rögzített, fent idézett megállapítását a jelen ügyben is irányadónak tekintette.

[47] Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság emlékeztetett arra is, hogy „az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdésében foglalt jogállamiság klauzulájában rejlő alkotmányos érték a bírósági és hatósági határozatok tiszteletben tartása, valamint a bírói és hatósági döntésekbe vetett közbizalomnak, illetve e döntések tekintélyének a megőrzése [...]. Ez az igény ugyanakkor átfogja a kötelező erejű és végrehajtható határozatok akár önkéntes, akár jogszerű, állami kényszer árán történő teljesítését is. A bírósági vagy hatósági határozatokban előírt kikényszerítése érdekében alkalmazható törvényes kényszerítő eszközöket, illetve e kényszerítő eszközök alkalmazásának rendjét a végrehajtási jog tartalmazza. A bírósági és hatósági határozatok teljesíthetősége, illetve annak hatékonysága tehát végső soron a végrehajtás rendszerétől függ [...]. Ennek megfelelően az Alaptörvényben elismert jogbiztonság elvéből fakadó követelmény a hatékony, eredményes és az időszerű végrehajtás biztosítása [Korábban hasonlóan fogalmazott a 309/E/2004. AB határozat, ABH 2004, 1828, 1833.].” (Indokolás [15])

[48] Arra is rámutatott az Alkotmánybíróság, hogy „a végrehajtási jog akkor maradhat jogállami keretek között, ha a végrehajtást kezdeményező érdekei meghatározóan érvényesülhetnek ugyan, de nem válnak kizárólagossá. Másként fogalmazva a jogerős és végrehajtható határozat kikényszerítése nem jogon kívül történik, hanem a jog által szabályozott rendet követi. A jogállami keretek között működő végrehajtási jog célja nem az adós ellehetetlenítése, hanem az, hogy lehetőséget nyújtson arra, hogy a kötelező erejű hatósági határozatban foglaltaknak a legegyszerűbb, leggyorsabb és leghatékonyabb módon érvényt lehessen szerezni. Ennek megfelelően a végrehajtási jognak kellő egyensúlyokat és garanciákat szükséges tartalmaznia ahhoz, hogy mind az adós, mind a végrehajtást kezdeményező érdeke megfelelően érvényesülhessen, illetve a téves vagy törvénysértő végrehajtási cselekmények megelőzhetőek, kiküszöbölhetőek és hatékonyan orvosolhatóak legyenek.” (Abh., Indokolás [17])

[49] 5. Az előző pontban írt szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság a következőkben áttekintette a Vht. adós védelmét biztosítani hivatott rendelkezéseit.

[50] A Vht. „Alapvető rendelkezések” között elhelyezett 7. § (1) és (2) bekezdése tartalmazza a végrehajtási eljárás egyik legjelentősebb alapelvének, a fokozatosság elvének normatív megfogalmazását. Ennek funkciója a végrehajtást kérő Vht. 8. § (1) bekezdésében kifejeződő rendelkezési jogának a korlátozása, amely kiegészül a Vht. 8. § (2) bekezdésében rögzített arányosság követelményével. E rendelkezések

értelmében a bíróság a végrehajtási kényszer arányos, illetőleg fokozatos alkalmazása céljából a végrehajtást kérő rendelkezésétől az adós érdekében eltérhet.

- [51] Az elvi szinten megfogalmazott adóست védő szabályok konkrét rendelkezésekben is testet öltenek. Ezek között említhető a végrehajtás alól mentességet élvező munkabérrész [Vht. 61. § (2) bekezdése és a Vht. 62. § (1)–(3) bekezdése], a végrehajtás alól mentes vagyontárgyak pontosan meghatározott köre (Vht. 89–96/B. §), avagy a kilakoltatási moratórium intézménye (Vht. 182/A. §), s ilyennek minősül a végrehajtási kifogás és – bár ez kivételes lehetőség – a végrehajtás felfüggesztése is. Emellett az adós érdekeit védi, és a végrehajtási eljárás mielőbbi befejezését (illetve korlátozását) eredményezi, hogy a végrehajtást kérő köteles a végrehajtandó követelés megszűnését és csökkenését haladéktalanul bejelenteni a végrehajtónak [Vht. 40. § (1) bekezdés], továbbá a végrehajtás elrendelése és foganatosítása során rendelkezésre álló egyéb jogorvoslati lehetőségek.
- [52] E helyütt utal az Alkotmánybíróság arra is, hogy az új szabályok bizonyos értelemben differenciáltabbak és kedvezőbbek az adósokra nézve. A korábbi szabályozás szerint már az első árverési szakaszban lehetett a kikiáltási ár felének megfelelő összeggel ajánlatot tenni a végrehajtás alá vont ingatlanra, az új szabályozás ezt csak az árverés harmadik szakaszában engedi meg. Az adós által lakott ingatlanra korábban már az első árverési szakaszban lehetett a kikiáltási ár (becsérték) 70%-ának megfelelő összeggel ajánlatot tenni, a Vht. támadott 147. § (3) bekezdése értelmében viszont erre csak a harmadik árverési szakaszban kerülhet sor, akként, hogy az első szakaszban a kikiáltási ár 90%-a, a második szakaszban pedig a 80%-a alatt nem tehető érvényes ajánlat. Az új szabályozás a korábbiakkal egyezően különbséget tesz a minimális kikiáltási ár nagyságát illetően aszerint, hogy a végrehajtás tárgyát ingatlan vagy lakóingatlan képezi, illetve fogyasztóval kötött szerződésen alapuló követelés behajtásáról van-e szó.
- [53] 6. A továbbiakban az Alkotmánybíróság a végrehajtási kifogás elintézésének határidejével összefüggő rendelkezéseket tekintette át.
- [54] A bíróság a kifogást nyomban, de legkésőbb a beérkezését követő 8 munkanapon belül megvizsgálja, és szükség esetén intézkedik hiánypótlás iránt, illetve dönt áttételről vagy visszautasításról [Vht. 217. § (3) bekezdés]. Amennyiben szükséges, a végrehajtási kifogás beérkezésétől számított 8 munkanapon belül intézkedik a kifogás elbírálásához szükséges iratok beszerzése iránt, a végrehajtó pedig a bíróság megkeresésének 8 munkanapon belül köteles eleget tenni. A végrehajtási kifogásról tárgyaláson kívül, szükség esetén a felek meghallgatása vagy egyéb bizonyítás felvétele után, soron kívül határoz. A bíróság a végrehajtási kifogást elbíráló végzését 45 napon belül hozza meg, kivéve, ha ahhoz a felek meghallgatása vagy egyéb bizonyítás felvétele szükséges [Vht. 217/A. § (1) és (2) bekezdés].
- [55] Látható tehát, hogy a jogalkotó kifejezetten szoros határidőket írt elő az egyes eljárási cselekmények elvégzésére, a végrehajtási kifogás bíróság általi elbírálására pedig a

felekre a lehető legkedvezőbb módon, soron kívül kerül sor [Vht. 217/A. § (1) bekezdés].

- [56] Mindezek mellett előfordulhat, hogy 45 nap elteltével, illetve az árverés befejezését követően kerül sor a kifogás elbírálására, de a bíróság a végrehajtó intézkedését ebben az esetben is – a kifogásban foglalt kérelem korlátaira tekintet nélkül – megsemmisítheti, és a végrehajtót új intézkedés megtételére kötelezheti, ha a végrehajtási eljárás lényeges szabályainak megsértése miatt szükséges az intézkedés megismétlése [Vht. 217/A. § (4) bekezdés].
- [57] 7. A jogállamiság sérelmét a Vht. 48. § (3) bekezdésével összefüggésben állító indítványozói érveléssel kapcsolatban az Alkotmánybíróság rámutat a következőkre. Egyrészt a végrehajtás adós kérelmére történő felfüggesztése a Vht. adóst védő szabályainak egészét tekintve kivételes lehetőség, s mint ilyen, csak rendkívül korlátozottan alkalmas arra, hogy a végrehajtási eljárás egészét tekintve az adós érdekeit szolgálja, másrészt azt a támadott módosítás nem érinti. Ettől függetlenül – miként a korábbi szabályozás során is előfordulhatott – elképzelhető, hogy a végrehajtás felfüggesztésére irányuló kérelem elbírálására a végrehajtási eljárást követően kerül sor. Ez azonban olyan, a jogalkalmazáshoz kapcsolódó kérdés, amelynek vizsgálatára utólagos normakontroll keretében nincs lehetőség, mert e hatáskörében az Alkotmánybíróság az alkalmazott jogszabály, s nem a jogszabály alkalmazásának felülvizsgálatát végzi.
- [58] E helyütt emlékeztet az Alkotmánybíróság arra is, hogy a koronavírus járvány idején a jogalkotó az adósok érdekeit védendő, megalkotta az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során a végrehajtással kapcsolatban teendő intézkedésekről szóló 57/2020. (III. 23.) Korm. rendeletet. Ennek értelmében a veszélyhelyzet megszűnéséig hagyományos árverést nem lehetett tartani, helyszíni eljárási cselekményt nem lehetett foganatosítani [3. § (1) bekezdés], természetes személy adós lakóingatlanának árverezése iránt a végrehajtó legkorábban a veszélyhelyzet megszűnését követő 15. napon intézkedhetett. Lakóingatlan folyamatos árverezése esetében csak a veszélyhelyzet megszűnését követő 15. napon intézkedhetett a végrehajtó a vételi ajánlatot tenni kívánó árverező felhasználói nevének és jelszavának aktiválása iránt [5. § (1) és (2) bekezdés]. A végrehajtás adós kérelmére, kivételesen történő felfüggesztésére pedig akkor is sor kerülhetett, ha az adós a járványügyi intézkedésekkel összefüggésben került méltányolható körülményként értékelendő élethelyzetbe [7. § (2) bekezdés]. E rendelkezések – más jogszabályokban tovább élve – egészen 2022. május 31-éig hatályban maradtak.
- [59] 8. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a kifogásolt szabályozás összességében egyrészt kifejezi a jogerős határozatok

hatékony, eredményes és időszerű végrehajtásához fűződő társadalmi érdeket, másrészt megfelelően jeleníti meg az adóst védő szempontokat is, ekként a jogerős döntések végrehajtásához fűződő jogállami szempontok, valamint a végrehajtást kérő és az adós egymással szemben álló, kölcsönösen méltányolható érdeke megfelelő egyensúlyban állnak.

- [60] 9. Az indítványozók – bár utaltak arra, hogy az előzetes hatásvizsgálati kötelezettség nem alkotmányos jelentőségű kérdés – a jogállami jogalkotás követelményének és ezáltal az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét abban is látják, hogy a jogalkotó nem tett eleget a Jat. 17. és 17/A. §-a szerinti előzetes hatásvizsgálati kötelezettségének a Vht. támadott rendelkezései vonatkozásában.
- [61] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint önmagában a Jat. megsértése nem eredményezi valamely jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítását, ahhoz annak igazolása szükséges, hogy a jogszabály a Jat. lényeges, közvetlenül az Alaptörvényből fakadó rendelkezéseit sértette meg. Az Alkotmánybíróság a 44/2012. (XII. 20.) AB határozatában rögzítette, hogy önmagában a Jat. szerinti általános egyeztetési kötelezettség be nem tartása sem eredményez alaptörvény-ellenességet, ahhoz az szükséges, hogy az általános egyeztetési kötelezettség figyelmen kívül hagyása egyben konkrét alaptörvényi rendelkezések sérelmét is eredményezze.
- [62] Az Alkotmánybíróság a 3087/2022. (III. 10.) AB határozatában a fentieket megerősítve rámutatott: a „hatástanulmány készítése nem alaptörvényi szabály. Ennek az elmaradása feltehetően a törvény társadalmi hatékonyságára lehet káros hatással, de közvetlen alaptörvény-ellenességhez csak az vezet, ha maga a törvény sérti az Alaptörvény valamely rendelkezését. A törvényjavaslat előkészítése körébe tartozó társadalmi-szociológiai követelmények teljesítése, illetve azok elmulasztása az Alaptörvény rendelkezéseivel nem hozható közvetlen összefüggésbe, s az nem vezet a jogállamiság és a jogbiztonság sérelméhez.” (Indokolás [50])
- [63] 10. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Vht. támadott rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

Budapest, 2024. július 9.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró